

Professor inlichtingendiensten Kenneth Lasoen over Poetin, Israël, TikTok en het risico op extreemlinks geweld

'Poetin zal zich ooit gesterkt voelen om ons aan te vallen'

Een jaar na de aanslag van Hamas staat het Midden-Oosten in brand. Ook in Oekraïne gaat het van kwaad naar erger. Kenneth Lasoen, expert inlichtingendiensten, heeft er geen goed oog in. 'De Verenigde Naties zijn irrelevant geworden.'

Tekst JOËL DE CEULAER / beeld THOMAS SWEERTVAEGHER

'Wat tijdens al die vergaderingen van de Verenigde Naties gezegd wordt, zal Benjamin Netanyahu worst wezen", zegt Kenneth Lasoen. "De VN zijn irrelevant geworden, zover is het gekomen. En als geen enkele instantie in staat is om de naleving van het oorlogsrecht af te dwingen, dan is het een *free for all*. Dat geldt voor Rusland, voor China, voor Iran en voor Israël."

"Wij kunnen wat in Gaza gebeurt een genocide noemen, wij kunnen tegen Poetin protesteren, maar de echte vraag is: waartoe zijn wij bereid? Zijn wij bereid om troepen naar Oekraïne te sturen, om daar eventueel te sneuvelen? Nee? Dan stopt de discussie. En dus kan Poetin zijn gang gaan, net zoals Netanyahu zijn gang gaat."

Kenneth Lasoen is als expert inzake inlichtingendiensten - officieel: *professor Intelligence* - verbonden aan de UAntwerpen. In Nederland werkt hij voor het Kenniscentrum Security Intelligence, een denktank die onderzoek doet en experts opleidt. In 2022 publiceerde hij met *Geheim België* de geschiedenis van onze eigen staatsveiligheid, maar vandaag wenden wij de blik naar oorlogszones. Beginnen moeten we uiteraard in het Midden-Oosten, dat helemaal in brand lijkt te staan, nu Libanon en Iran intens betrokken zijn bij het conflict dat aangaande maandag een jaar geleden begon: op 7 oktober 2023 voerde Hamas een gruwelijke raid uit in Israël. De oorlogszucht van Netanyahu lijkt sindsdien grenzeloos.

Had Israël die aanslag kunnen voorkomen?

"Dat is de hamvraag waar academici zich nog lang over kunnen buigen. Er zijn wel meer aanslagen die nooit hadden mogen plaatsvinden. De Zesdaagse Oorlog in 1967 en de Jom Kipoer-oorlog in 1973 waren ook het gevolg van een fout van de inlichtingendiensten. De Israëliërs zagen de aanval door de Arabische landen in geen van beide gevallen aankomen."

Daaruit heeft de Mossad wel zijn conclusies getrokken: als alle analisten denken dat een situatie veilig is, maar één stem denkt dat er gevaar dreigt, zullen ze die ene stem volgen."

Wat ging er op 7 oktober dan mis?

"Egypte had Israël gewaarschuwd, de Amerikanen hadden gewaarschuwd, ook de Mossad wist dat er iets op til was. Het lijkt erop dat Israël deze keer te gelaten heeft gereageerd, dat de regering dacht dat de Mossad en het leger op alles voorbereid waren. Maar ze waren niet voorbereid op de hoeveelheid terroristen die hun land binnendrongen, en ook niet op het primitieve vernuft waarmee het gebeurde: de paragliders."

Dat premier Benjamin Netanyahu het liet gebeuren, omdat hij een oorlog wilde die zijn populariteit zou aanzwengelen, mag dat in de doos met complottheorieën?

"Ik zou die piste niet volledig uitsluiten. Netanyahu doet alles om aan de macht te blijven. Tien jaar geleden heeft een Mossad-chef, die weliswaar ontslagen was, eens een interview gegeven waarin hij uit de biecht klapte. Hij vertelde onder meer dat Netanyahu zich weinig aantrekt van de regels die bij liquidaties moeten worden gevolgd. Die worden na afloop gecontroleerd door het Hoogerechtshof, maar de bevelen komen van de premier."

Verliep de liquidatie van Hezbollah-baas

Hassan Nasrallah volgens de regels?

"De man is uitgeschakeld met een bombardement, dus daar is op zich niets mis mee, lijkt mij. Israël probeert de eigen regels zoveel mogelijk in overeenstemming te brengen met het oorlogsrecht, maar dat is hier niet van toepassing. Oorlogsrecht geldt tussen landen, Hezbollah en Hamas zijn geen landen, maar terreurorganisaties. Israël krijgt zo ruim baan om te doen wat de regering nodig vindt."

Iran, dat Israël onder vuur nam, is een schurkenstaat, daar zullen velen het over eens zijn. Maar schendt Israël het oorlogsrecht door Libanon binnen te vallen?

"Ik ben geen expert inzake oorlogsrecht, maar de verantwoordelijkheid van Israël blijft de strijd tegen Hezbollah. Israël zit geweldig gewrongen. Enerzijds wil het de enige democratische rechtsstaat in het Midden-Oosten zijn, anderzijds staat alles wat ze doen in het teken van de overleving. Het Joodse volk werd altijd vervolgd, en zelfs bijna uitgeroeid tijdens de Holocaust. En niemand heeft hen ooit geholpen. Daaruit hebben zij de conclusie getrokken dat ze hun lot in eigen handen moeten nemen. En dat er nooit meer een Holocaust komt."

Dat is toch niet aan de orde? Hamas en Hezbollah, en zelfs Iran, kunnen duidelijk niet tegen Israël op.

"Dat klopt, maar dat is het punt niet. Hamas, Hezbollah en Iran zouden Israël wel van de

kaart willen vegen. Ze kunnen het niet, maar dat is irrelevant. Hitler kon in de jaren 1920 de Joden ook niet uitmoorden. Israël wil zijn aartsvijanden preventief elimineren."

Vindt u wat Israël in Gaza doet een genocide?

"Nee. Er vallen heel veel slachtoffers als collateral damage. Dat wel. Te veel. De reactie van Israël op 7 oktober is sterk overdreven. Maar Israël vindt: als tien onschuldigen moeten sterven om één terroristisch kopstuk uit te schakelen, dan is dat maar zo. Ze zullen dan met Jom Kipoer (of Grote Verzoendag, dit jaar op 11/12 oktober, red.) wel vergeving vragen voor hun zonden."

Bombardeert Israël ook niet om burgers te terroriseren?

"Om het cynisch te zeggen: dat is dan voor hen mooi meegenomen. Ze zien iedereen in Gaza en Libanon en Iran als vijand. Ik denk niet dat veel neutrale waarnemers goedkeuren wat Israël doet. Als iemand vandaag het antisemitisme aanwakkert, is het Israël wel. Dat land moet echt aan zelfreflectie doen. Ik denk dat ze Hamas en Hezbollah al wel hebben verzwakt, maar tegelijk worden nieuwe duivels in het leven geroepen. Al heb ik soms wel bewondering voor hun technisch vernuft - denk aan die ontplofte beepers."

MR-voorzitter Georges-Louis Bouchez vond dat geniaal.

"Dat was ook een verbluffende stunt. Al keur ik die actie daarom niet goed. Tegelijk moet ik wel zeggen: met wat minder terroristen is de wereld zeker een betere plek. De Mossad heeft al een aantal mensen de wereld uit geholpen van wie we beter af waren. Kritiek is altijd mogelijk, maar wij laten de Mossad ook voor ons het vuile werk opknappen. Wij zijn moreel superieur, en de beste leerling van de klas, onze inlichtingendiensten voeren geen offensieve operaties uit. Maar soms moet iemand het wel doen." ▶

Kenneth Lasoen: 'Wist u dat Pierre Carette van de vroegere CCC erg populair is in bepaalde kringen in Sint-Gillis.'

© THOMAS SWEERTVAEGHER

- geboren in 1985 in Brugge
- professor Intelligence aan de UAntwerpen
- lid van het Nederlandse Kenniscentrum Security Intelligence
- *Geheim België*, over onze inlichtingendiensten, verscheen in 2020 bij Lannoo

Is arrestatie en berechting niet beter?

“Die arrestatie zal haast onmogelijk zijn, of heel gevaarlijk voor de mensen die ze moeten uitvoeren. En wat daarna? Kopstukken als Nasrallah in Den Haag berechten? De liquidatie doet Hezbollah meer pijn. U mag dat niet onderschatten: Hamas en Hezbollah zijn de voorbije maanden al flink verzwakt. Die organisaties zijn ontwricht. Ik weet niet of een proces hetzelfde effect zou hebben. Ik weet überhaupt niet of processen voor terroristen de beste oplossing zijn. Zo'n Nasrallah zou in Den Haag zijn retoriek volop kunnen verspreiden.”

Ons land heeft de daders van de aanslagen van 2016 voorbeeldig berecht.

“En weet u hoeveel miljoenen dat proces gekost heeft? En hoeveel de slachtoffers van de aanslagen hebben gekregen? Sommige onder hen nog altijd nul euro. De rechtsstaat is erg belangrijk, dat is juist, maar de welvaartsstaat ook – zeker voor slachtoffers van terreur. Mij lijkt het soms handiger om dat soort daders op een andere manier de wereld uit te helpen.”

Hoe bedoelt u?

“Wij worden met een enorm gamma aan dreigingen geconfronteerd, door allerlei actoren die nergens voor terugdeinzen. Sommige terroristen laten zwangere vrouwen zichzelf opblazen. Als je mij vraagt of we die mogen ombrengen, is mijn antwoord simpel: bij zo iemand haal ik desnoods zelf de trekker over. Voor mij geen moreel probleem. In dat opzicht ben ik een voorstander van realpolitiek. Dat ben ik ook als het over oorlogsvoering gaat. Het Westen stelt zich te zwak op, dat is vandaag het probleem.”

Legt u dat eens uit.

“Hoe wij de voorbije jaren hebben gereageerd op alles wat Poetin gedaan heeft,ervaart hij alleen maar als een teken van onze zwakte. Daarom ga ik er ook vanuit dat hij zich ooit gesterkt zal voelen om ons aan te vallen. Hij is ervan overtuigd dat wij toch niet zullen terugslaan. De fout die wij maken, is dat wij geloven dat de tegenstander denkt zoals wij. Maar we moeten door de bril van Poetin kijken.”

Wat zien we dan?

“Dan zien we geen superieure NAVO, zoals wij, maar een zwakke tegenstander. Ik ben zelf altijd gepest geweest op school, en een bullebak begrijpt maar één taal: hij moet zelf ook een mep krijgen, dan pas stopt het. Als je hem niet tegenhoudt, blijft hij de grenzen aftasten. Het klinkt simplistisch, maar ik vrees dat dit inzicht ook op het internationale toneel waar is. Ik heb alle respect voor pacifisten, maar soms moet je toch eens goed nadenken of wat je vertelt de tegenstander niet ten goede komt. Vrede moet je afdwingen.”

Pleiten voor vrede en ontwapening is naïef?

“Het is iets wat mij stoort in ons publiek debat: mensen die het goed menen, verkondigen de dingen waarvan Poetin wil dat wij ze geloven. Als je protesteert tegen wapenleveringen, speel je in zijn kaart. Als Oekraïne geen wapens meer heeft, is er vrede, ja. Dan heeft Oekraïne de oorlog namelijk verloren.”

Hoe zal die oorlog ooit eindigen? Oekraïne kan standhouden, maar niet winnen.

“Ik zie eigenlijk niemand nadenken over die toekomst, over de vraag: wat ná het conflict? Uiteindelijk zullen Oekraïne en Rusland volgens mij lid van de NAVO moeten worden. Vandaag zijn China en Rusland twee handen op één buik. Als China wil dat de oorlog stopt, is het gedaan. Maar China doet dat niet, en de vraag is: waarom? Omdat China wil dat het Westen verder wordt ondermijnd, of omdat China graag ziet dat Rusland almaar zwakker wordt, zodat het dat land binnenkort simpelweg kan overnemen? Ik vrees voor dat laatste.”

Maar Rusland lid van de NAVO?

“Die piste heeft ooit op tafel gelegen, in de jaren 1990, toen Bill Clinton Amerikaans president

'RUSLAND STIMULEERT HIER ALLES WAT POLARISEERT, VAN EXTREEMRECHTS TOT DE KLIMAATMARSEN VAN ANUNA DE WEVER'

was. Maar het wederzijds wantrouwen was veel te groot. Dat is vandaag ook nog zo, maar we moeten de periode na Poetin voorbereiden. Ooit zal hij opgevolgd worden, en ooit zal Rusland gerehabiliteerd moeten worden. Als

Rusland tot de NAVO toetreedt, zijn twee problemen ineens opgelost. Eén: China kan het land niet inpalm. Twee: de retoriek van Poetin, dat de NAVO de grootste vijand is van het Russische volk, valt in duigen.”

Wat zou u op korte termijn doen in Oekraïne?

“Voor mij is het eenvoudig, ik ben een professor in zijn ivoren toren, maar ik zou zeggen: boots on the ground. Troepen sturen. Dat kunnen individuele landen doen. Frankrijk zou dat op een dag kunnen beslissen, en ook Polen lijkt daar klaar voor – Polen is een enorme militaire capaciteit aan het opbouwen. Als we niet ingrijpen, zal Poetin zijn slag thuishalen. En dan is de kans groot dat hij Moldavië aanvalt: ook geen lid van de EU of de NAVO.”

Komt de oorlog ooit onze kant op?

“Die oorlog is er al. Wij zien dat zo niet, onze tegenstrevers wel. Meerdere defensiechefs heb-

ben daarvoor al gewaarschuwd, waarbij altijd het jaar 2027 wordt genoemd – ik weet niet precies waarom. Mijn vrees is dat het wel eens vroeger zou kunnen gebeuren. Er zullen geen Russische tanks door Brussel rijden, maar met het hoofdkwartier van de NAVO én dat van de Europese Unie is België een belangrijk doelwit bij eventuele raketaanvallen en eventueel zelfs een nucleaire aanval.”

Nucleair, denkt u dat echt?

“We moeten daar rekening mee houden. Hoe werkt het vandaag? Als je je zin wil doen op het internationale toneel, moet je er gewoon voor zorgen dat je kernwapens hebt. Dan houdt nie-

mand je nog tegen. Dat is natuurlijk erg funest, want het stimuleert schurkenstaten zoals Iran om aan kernwapens te werken. En zelfs een klein kernwapen is tegenwoordig vijftig keer zo sterk als de bom die op Hiroshima viel.”

Is de zekerheid dat je zelf ook van de kaart wordt geveegd niet voldoende reden om nooit kernwapens te gebruiken?

“Dat is een overweging die iedereen inderdaad zal maken. Maar vergeet niet dat het ooit bijna zo ver gegaan is. In 1983 deed de NAVO een grootschalige oefening, waarvan de Sovjets dachten dat het een echte aanval was. Er was iets misgegaan bij de communicatie. Toen is in de Sovjet-Unie de keten in gang gezet om een kernwapen af te vuren, maar heeft een alerte commandant het proces stopgezet, omdat hij vreesde dat er iets niet klopte.”

Even terug naar de inlichtingendiensten. Zitten die van China en Rusland en Israël overal? Ook bij ons?

“Zeker. De Mossad zit overal. Ook Russische en Chinese inlichtingendiensten zitten overal.”

Wat doen de Russen en Chinezen hier, behalve gaan eten met Vlaams Belangers?

“Figuren zoals Frank Creyelman en Filip Dewinter van Vlaams Belang zijn in dit verband marginaal, ik vind het niet erg dat ze gaan eten met Russen of Chinezen. Laat ze maar doen, als de Chinezen denken dat ze van die partij nuttige informatie kunnen krijgen, vergissen ze zich. Laat Dewinter maar van zijn entjes genieten. Veel erger vind ik wat iemand zoals ex-premier Yves Leterme doet: die adviseert Chinese bedrijven bij overnames en maakt er dus geen geheim van voor wiens kar hij zich laat spannen.”

Doet hij geen commercieel werk?

“Commercieel werk bestaat niet in de Chinese Volksrepubliek. Alles staat onder controle van de partij. Leterme is daar heel open over, maar ik vind het zeer schadelijk wat hij doet. Die man heeft een enorm netwerk. Ik vind dat we daaruit conclusies kunnen trekken over zijn betrouwbaarheid. Hij rijdt voor de belangrijkste strategische tegenstrever van het Westen, een land dat onze manier van leven wil vervangen door een totalitair systeem.”

Zijn er nog banden tussen China en de PVDA?

“Ik kan daar geen sterke uitspraken over doen, maar als je ziet dat ze zich bij stemmingen in het parlement onthouden, bijvoorbeeld over het lot van de Oeigoeren in China, dan is het duidelijk dat hun standpunten bij die van China aanleunen. Denk ook aan hun kritiek op de NAVO. Geldstromen zullen er niet meer zijn, maar je kunt je wel vragen stellen.”

U hebt in De afspraak ooit gezegd dat jihadisme en extreemlinks gevaarlijker zijn dan extreemrechts.

“Ik ben toen zwaar onder vuur genomen, maar ik blijf daarbij. Alle ideologisch gemotiveerde incidenten met geweld de laatste jaren komen van links. Als je kijkt wat zich aan de extreemlinkse kant afspeelt, met klimaatactivisten die af en toe een kruispunt bezetten, dan lijkt dat geen dreiging. Maar er zijn extreemlinkse en anarchistische verenigingen op elke betoging die gewelddadig wordt. Ook op de coronaprotesten waren zij erbij.”

Die waren toch vooral extreemrechts?

“Die indruk hadden velen. Maar daar waren extreemlinkse agitators bij die geweld willen uitlokken. Die willen provoceren, chaos, rellen, fysieke schade. Ze zijn internationaal georganiseerd – dat heet Black Bloc. Extreemrechts

'CHINA RICHT ZICH VIA TIKTOK OP ONZE JONGEREN, DIE NOG KNEEDBARE GEESTEN HEBBEN. DAT IS DUS ZEER GEVAARLIJK'

heeft zoiets niet. Er vallen voorlopig nog geen menselijke slachtoffers, maar ik hou mijn hart vast. Wist u dat Pierre Carette van de vroegere CCC (*de Cellules communistes combattantes, die in de jaren 80 aanslagen pleegden, red.*) tegenwoordig erg populair is in bepaalde kringen in Sint-Gillis? Hij is daar mensen aan het indoctrineren en ik hou mijn hart vast als de PTB daar aan zal meewerken.”

Overdrijft u nu niet?

“Ik denk dat de Vlaamse flank van de partij, de PVDA, slim genoeg is om zich daar niet mee in te laten. Maar de Franstalige vleugel PTB vertrouwt ik niet. Als je leest wat die partij wil, dan is dat toch een systeem dat lijkt op wat de Sovjet-Unie gekend heeft. In die zin vind ik die partij gevaarlijker dan Vlaams Belang. Het VB heeft ook totalitaire denkbeelden, dat is waar. Daarom vormen die twee extremen zo'n giftige combinatie. Maar rond het VB ligt een cordon sanitaire. Tegen de PVDA zie ik weinig weerwerk. Dat baart mij zorgen.”

Ziet u geen spoken?

“Misschien zien we veeleer spoken aan de extreemrechtse zijde. Waarom zijn we nu zo bang voor geweld uit die hoek? Dat heeft toch voor een stuk te maken met wijlen Jürgen Conings, de militair die viroloog Marc van Ranst wilde doden. Ik wil dat niet minimaliseren: aan de haal gaan met wapens om een persoon te vieren, dat is onaanvaardbaar. Maar wat heeft Conings finaal gedaan? De hand aan zichzelf geslagen. Dat kun je niet onder extreemrechts geweld klasseren. Dat is gewoon een extreemrechtse man die de pedalen kwijt was.”

Maar vandaag wordt de opmars van extreemrechtse, illiberale krachten toch overal ter wereld gestimuleerd, mede door Poetin?

“Zeker. Dat gebeurt vanuit Moskou, maar ook vanuit Peking. Die beïnvloeding gaat niet alleen over extreemrechts, die gaat over alles. Dat is het cynische vandaag. Vroeger wisten we dat de Sovjet-Unie en China uiteraard het communisme in Europa ondersteunden, ook financieel. Rusland pakt het nu heel anders aan: die zoeken alles wat polariseert en gaan dat stimuleren. Dat gaat van extreemrechts tot extreemlinks, van Queers for Palestine tot de klimaatmarsen van Anuna De Wever.”

Pardon? Steunt Moskou de klimaatbeweging?

“Absoluut. Het klimaatprotest wordt mee door Moskou aangezwengeld. Maar het gebeurt op zo'n manier dat de organisatoren het zelf niet weten. Er worden ook allerlei financiële constructies in het leven geroepen door Russische inlichtingendiensten om die protesten te ondersteunen. En aan de oppervlakte is het nooit heel duidelijk waar het geld vandaan komt. Maar als je dieper graaft, zou het wel eens kunnen dat je terecht komt op plaatsen waar Anuna De Wever liever niet mee wordt geassocieerd.”

Maar het klimaat interesseert Rusland toch niet?

“Inderdaad. Het klimaat kan Poetin totaal niets schelen. Toch zullen zijn diensten die acties pushen, omdat ze weten dat het bij ons verdeeldheid zaait. Want als wij verdeeld zijn, zijn we afgeleid en kunnen zij rustig hun gang gaan. Net zoals pacifisten de agenda van Poetin helpen uitvoeren, doet de klimaatbeweging dat ook.”

Hoe zit het met beïnvloeding via sociale media? Had online databedrijf Cambridge Analytica in 2016 een impact op de Amerikaanse presidentsverkiezing?

“Cambridge Analytica heeft zeker een invloed gehad. Absoluut. Door de uitgebreide kennis die dat bedrijf had over de profielen van potentiële kiezers, kon de Republikeinse partij met gerichte boodschappen mensen aanzetten om te gaan stemmen. Ik denk niet dat met die campagnes mensen van mening zijn veranderd, maar ik geloof wel dat meer mensen gingen stemmen. Sociale media zijn een gevaarlijk instrument in de verkeerde handen. Vandaag hebben we het dan niet meer over Facebook, maar over TikTok.”

Wat gebeurt er op TikTok?

“Het Chinese staatsapparaat zorgt via TikTok voor zeer subtiel, zeer goed verborgen boodschappen die het communistische Chinese regime in een positief daglicht stellen. En de algoritmes zorgen ervoor dat bepaalde boodschappen worden onderdrukt. Dat gebeurt op grote schaal en richt zich op onze jongeren, die nog heel erg kneedbare geesten hebben. Dat is dus zeer gevaarlijk.”

Sociale media verbieden onder de zestien jaar?

“Ja, dat is best een goed idee. Tenzij we erin slagen om onze jeugd te wapenen tegen alle mogelijke desinformatie en de werking van algoritmes. Ik zie bij de kinderen van mijn zus dat die aanpak wel kan werken. Maar het is mogelijk dat ik in een bubbel leef, en dat veel kinderen wel heel kwetsbaar zijn voor die zwarte propaganda, zoals we dat noemen.”

Nu u over uw zus Isolde begint: bespeelt u zelf een instrument?

“Ik ben paukenist. Ja, wij zaten allemaal in de fanfare. Mijn moeder, mijn vader, mijn broer, mijn zus en ik. En allemaal percussie. Dat is echt met de paplepel meegegaan. Ik vind dat muzikale heel fascinerend. Al heb ik er helaas weinig tijd voor sinds ik in Brussel woon.”

Hebt u zelf ooit voor de staatsveiligheid willen werken?

“Uiteraard heb ik ooit die ambitie gehad, anders had ik geen inlichtingenstudies gedaan.”

Moet je dan bereid zijn om te sterven voor het vaderland?

“In principe wel. Maar dat ben ik ook. Als mij gevraagd wordt om mijn leven te geven voor mijn land, zal ik dat zonder verpinken doen. Ik wil sterven voor mijn land. Misschien is dat omdat ik zo vaak praat met mensen van defensie en inlichtingendiensten, maar voor mij is dat een no-brainer. Wat de staatsveiligheid betreft: ik heb deelgenomen aan een voorafgaande proef van Selor, waarvoor je moet slagen als je voor de overheid wil werken.”

En dat ging niet goed?

“Voor die proef ben ik gezakt, omdat ik totaal niets bakte van de abstracte redeneertest. Ik heb vooral een sterk verbaal redeneervermogen. Ik ben dan naar de neuroloog gegaan en heb de diagnose gekregen dat ik op het autismespectrum zit. Ik zit cognitief anders in elkaar, en zo kan ik nooit slagen voor zulke examens. Dat moet anders, want op die manier mist de overheid waardevolle mensen – en dan heb ik het uiteraard niet speciaal over mij. Heel veel mensen vallen op deze manier uit de boot.”

Ondervindt u daar last van, dat u op het autismespectrum zit?

“Het verklaart toch een aantal dingen. Sociaal functioneer ik goed, maar er ontstaan soms moeilijkheden doordat ik nogal een flapuit ben. Ik ben fysiek niet in staat om iets anders te zeggen dan de brute waarheid. Mijn vrienden noemen dat 'puur', en ook andere mensen zeggen wel eens dat ze dat 'authentiek' vinden. Maar ik weet niet of ze dat echt menen – de dag dat iemand jou de brute waarheid zegt, vind je dat misschien niet meer. Het heeft ook voordelen, hoor. Mensen herkennen snel een draaikont, en ze weten dat ik dat niet ben.”

‘Ik ben paukenist, ja. Wij zaten allemaal in de fanfare. Mijn moeder, mijn vader, mijn broer, mijn zus Isolde en ik.’ © THOMAS SWEERTVAEGHER